

da obstoji še vedno konkordatska šola. Ker ni bil nadučitelj tega mnenja, se je postavil kolikortoliko župniku po robu. Župnik je pričel zaradi tega denuncirati nadučitelja pri okrajnem šol. svetu. Koprski slovanski šolski nadzornik je mnenja, da je njegova nadzorniška dolžnost, poslušati take denuncijante, in če so v črni suknji, se jim mora tudi ustreči. Nastale so zategadelj za nadučitelja občutne težave. Vendar je nadučitelj dobil priče za žaljenje, ki ga je provzročil župni upravitelj, zaradi česar ga je tožil pred sodnijo. Upravitelj uvidevši, da nima pri sodnji enake zaslombe kot pri okrajnem šol. svetu, je prosil odpuščanja. Nadučitelj mu je odpustil, in poravnala sta se. Poravnava ni prinesla miru. Župni upravitelj, podpiran od škofijskega ordinarijata, predsednika okr. šol. sveta in okraj. šol. nadzornika, je obrekoval nadučitelja dalje. Obdolžil ga je tatvine, trdil je namreč, da je nadučitelj ukradel puro. Razume se, da je to govoril najprej le proti svojim prijateljem, med katerimi je bil tudi predsednik okr. šol. sveta. Slednjič je vendar zvedel za obrekovanje tudi nadučitelj, a tako, kakor bi ga obrekoval neki kmet. Ostalo mu ni nič drugega kakor tožiti obrekovalca. Kmet je prišel pred sodnijo, a pokazalo se je, da ta ni pravi obrekovalec, pač pa širitelj obrekovanja, zakar je bil tudi kaznovan. V tem se je pokazalo, da je pravi obrekovalec župni upravitelj, a priči za to sta bila predsednik okraj. šol. sveta in okrajni šol. nadzornik. Ako je hotel nadučitelj rešiti svojo čast, je moral zopet tožiti in navesti navedena gospoda kot priči. S tem pa sta bila gospoda užaljena. In kaj sta naredila? Tri dni pred 1. marcem 1905 sta izdala nadučitelju dekret, glasom katerega bi moral nastopiti že 1. marca službo potovalnega učitelja za Črnotiče-Podgorje. Istodobno sta premestila učitelja od tam za nadučitelja v Lazaret. Prepričanja sta bila, da to smeta, ker sta bila oba učitelja provizorično nastavljena. Nadučitelj je prosil, naj ga pustita v Lazaretu vsaj še toliko časa, dokler ne izteče pričeta pravda, a zanj ni bilo milosti. Kaj mu je bilo početi? Obrnil se je do člana okr. šol. sveta, in sicer, ker ni v koprskem okraj. šol. svetu takih članov slovanske narodnosti, ki bi se zavzemali za čast slovanskega učiteljstva, je bil prisiljen obrniti se do dr. Fel. Bennatija. Ta je s svojim vplivom doglal toliko, da so prestavili premestitev do 1. aprila. To so naznanili učitelju v Črnotiče brzojavno šele potem, ko je imel svoje pohoštvo že naloženo na vozu, kar je naš dopisnik povedal v 49. št. lanskega letnika.

Pravda pri sodnji se je razvila dalje in pokazala, da priče niso le priče, pač pa obenem tudi širitelji škodoželjnega obrekovanja. To in presrečna prijaznost med župnikom in predsednikom okr. šol. sveta, ki je bila pomazana tudi z boteljki, je vplivalo na gospode toliko, da so porabili ves svoj pritisk in pregovorili nadučitelja, da se je zopet pobotal z župnikom. Obljubili so mu zato, da ga puste v Lazaretu, a službo razpišejo v definitivno imenovanje, in kdor bo definitivnim imenovan, ta bo v Lazaretu.

Služba je bila kasneje razpisana, predsednik okr. šol. sveta je odšel na dopust in kasneje v stalni pokoj. Okrajnega šol. nadzornika je pa to, da ni bil učitelj premeščen, toliko jezilo, da se je izrazil ob neki priliki, da se odpove nadzorniški službi, ako bo dosedanji nadučitelj definitivno imenovan. Občina je res postavila na prvo mesto v ternu drugega prosilca, a deželni odbor je predložil v imenovanje dosedanjega, ki ga je dež. šol. svet tudi imenoval. Nadučitelj je že definitivno umeščen, ker je položil pri okr. šol. svetu tudi prisego. Sedaj bi pričakovali, da se nadzornik odpove, ako bi držal kaj na svojo besedo, a ker ga poznamo, smo prepričani, da ne bo tega naredil. Hodil bo rajši vsak teden po tri dni na posestvo v Tar in ko bo prilika, šikaniral bo sebi neljubega nadučitelja ter predlagal, naj se ga pre-

mesti iz službenih ozirov. To se mu posreči, ako bosta pritrjevala slepo kot dozdej deželni šol. nadzornik in ravnatelj učiteljskega sveta, ki je obenem član okrajnega in deželnega šol. sveta.

Pisarna.

XXXVII.

Vprašanje: Ali ima pravico okr. šolski svet osebno zaslišati učitelja zaradi lažnjive ovadbe klerikalne učiteljice ali hinavskega župnika, ki ni niti predsednik krajnega šolskega sveta niti krajni šolski nadzornik? Zakaj se ovadba ne dostavi pismenim potom prizadetemu učitelju v obrambno izjavo? Kdo trpi potne stroške? Tri pozive sem že prezrl. M. K.

Odgovor: Okrajni šolski svet ima pravico, vsako njemu podložno učiteljsko osebo pozvati na odgovor, ako je zatožena bodisi po katerokoli osebi, in Vi niste prav storili, da se niste odzvali. Ker pa imate, kolikor je nam znano, precej daleč do sedeža okrajnega šolskega sveta, zahtevajte v primerni obliki, da Vas zaslišijo pismeno, da Vam predložijo pismena vprašanja, na katero odgovorite. Da bi pa Vam povrnili potne stroške, če greste sami na odgovor, ni mogoče, ker v to svrhu ne postavi okrajni šolski svet nikakršnih vsot v svoj proračun.

Risanje v ljudski šoli po sedanjih zahtevah.

Spisal Fr. Suher.

(Dalje.)

Materijal.

Prej se je risalo edino le s svinčnikom. Svinčnik (mehak št. 1 ali samo še 2) ostane tudi zdaj še najvažnejše risalo za risanje na pamet, prostolehtne vaje in za skiciranje po naravi.

Nov materijal je oglje, ki ga rabimo pri velikih prostolehtnih vajah. Večina učiteljev se ga boji, ker misli, da bi otroci z njim mazali, da nastane prah i. t. d. — Vsega tega se ni bati. Kdor je enkrat oglje poizkušal, je zvedel, da je zato prijetno, ker je mehko in gladko drči po papirju, ker se da s cunjico izbrisati in korigirati. Ko črto izbrišemo, ostane medla sled, ki jo lahko prevlečemo z neizbrisljivim materijalom, svinčnikom ali barvnikom.

Najboljši in najbolj izrazit materijal pa je barva s čopičem.

Radirke ne rabimo pri risanju; samo kadar z njo snažimo risbe in le v redkih drugih slučajih jo upoštevamo. — Barvniki niso posebnega pomena. O njih se je že govorilo.

Za prostolehtne vaje rabimo ovojen papir, ker je cen; kdor pa zmore, je na boljem, če rabi boljši materijal, posebno za risbe, ki jih hoče shraniti. Vaje pa bi z ogljem lahko delali na vsak papir, tudi na že natisnjen. Te izdelke bi seveda zavrgli, ko bi dosegli svoj namen.

Pri barvnih vajah smo na boljšem, čim boljši je papir. Akvarelni papir naj ne bo gladek in ne tenak. Dokler rabimo samo eno barvo, velja slabaja vrsta. Za barve naj ima učenec pripravno paleta, kjer so barve po vrsti prilepljene. Najboljša je ploščevinasta paleta.

Za prostolehtne vaje potrebujemo lepenke; nanje pritrdimo liste z zaponkami iz žice. Stojalec bi bila sicer dobra, a so draga, če so napravljena trpežno.

Za vodo naj ima učenec pri barvanju kozarec ali lonček po 4 h, za barve pa skodelčico.

Malo barve jemljemo naravnost s paleta in jo poizkušamo na papirju prej, ko jo prenesemo na risbo.

Za domače vaje naj imajo otroci, ki se za to zanimajo, skieno knjigo, ki jo naj učitelj pregleduje v določenih dobah.

Sicer pa uspeh v risanju ni toliko odvisen od materijala kakor od učiteljeve osebnosti in njegovega navdušenja za predmet. Kdor je za stvar vnet, sugerira svojo gorečnost tudi učencem, in to je najboljša metoda.

Ni vse novo, kar se zahteva v novodobnem risanju. Gotovo je, da moramo ohraniti, kar je dobrega starega.

Mnogo faktorjev pa je le treba, da se uresničijo vse ideje modernih zahtev. Pri nas so pa ponekod razmere še slabe. Pa tudi podrugod ni vse kakor bi morale biti, sicer bi se ne pisalo:

„Nur diejenigen Völker werden sich im Wettkampfe behaupten, die die besten, d. h. die zeitgemässesten Schulen haben, und veraltete Schulen wären für unser Volk vielleicht eine noch grössere Gefahr als veraltete Kriegsschiffe und Kanonen.“

Nam je na tem, da se šole izboljšajo in da se risanju odkaže v moderni šoli prostor, ki mu gre. Vse drugo stori učiteljeva ljubezen do predmeta. Z njo stoji in pade uspeh nove metode. Lichtwark je rekel l. 1901. na umetniško vzgojnem shodu v Draždanah: „Alle Schulreformen stehen und fällt mit dem Lehrer. Die besten Studienpläne können ihn nicht beflügeln, die schlechtesten, die man am grünen Tisch zu ersinnen vermag, ihn nicht hemmen. Der Kern seiner Wirkungsfähigkeit liegt in der lebendigen Kraft, die er entfaltet, und in der Kraft, die er in seinen Schülern entwickelt.“

Naj se nihče ne sili, ako ni prepričan, da je ta ali ona metoda dobra. To bi bilo najslabše. Komur pa je do stvari, naj poizkuša z vneto. Skupno delo nas dovede na pravo pot. Da se morejo doseči uspehi, to so kazale v jeseni v Ljubljani iz vseh šol razstavljena dela. Kadar je učitelj prepričan, da je njegova metoda dobra, naj daruje svoje delo in svoj trud v obči blagor.

Brez mnogovrstnih vaj in porabe časa pa tudi najboljši učitelj po najboljših metodah ne doseže v risanju ničesar. Treba je najprej časa. John Ruskin pravi (str. XXIV, Grundlage des Zeichnens): „Ohne dass die Hand unablässig schafft und sich so sorgfältig und ständig übt, als notwendig ist, um irgend ein Handwerk zu erlernen, ist kein Zeichnen möglich.“

Iz vseh knjig, ki so se pisale o risanju, se da posneti malo porabnega, in vendar jih ne moremo ignorirati. Na stotine štejejo razna dela in še ni izčrpan ves vir, ki teče iz spoznanja in žubori iz prakse. Učitelj si mora ustvariti svojo metodo; pisati pa se še da mnogo knjig. Nam gre za to, da preide beseda v dejanje, zakaj „vsaka predstava umrje, ki je ostala neizražena“. — Naše geslo bodi: Vzgojujmo narod, da bo narod dejanja in ne narod praznih besed! (Dalje.)

Književnost in umetnost.

Zvonček ima v 8. številki vsebino: 1. Zjutraj in zvečer. Sokolov. Pesmi. — 2. Na semnju. Andrej Rapè. Povest. — 3. Lena muca. Sokolov. Pesem. — 4. Pozdrav. E. Gangl. Pesem s podobo. — 5. Soseba. Silvester K. Bajka. — 6. Kenguruj. Lad. Ogorek. Poučni spis s podobo. — 7. Koki na potovanju. Silvester K. Povest. — 8. Vesela družba. Podoba v barvotisku. — 9. Poletni gosti. Podoba. — 10. Igrišče. I. B. Zabavni spis s podobo. — 11. Čaša modrosti. E. Gangl. Povest. — 12. Sojenice. Sokolov. Pesem. — 13. V boj. E. Gangl. Pesem s podobo. — 14. Pouk in zabava. Mladi risar. A. Sič. — Število III. na uri. — Največja ruska mesta. — V šolo. Iv. Kiferle. Uglasbena pesem. — Kralj in berač. — Kopriva — hranilo in zdravilo. — Milijon kron. — Kaj je bilijon? — Največja nemška

mesta. — Koliko domače živine je na svetu? — Dokdaj bo še svet? — Uganke. — Rešitev.

Pristopajmo k „Matici Hrvatski!“ Prejeli smo in objavljamo: Sredi političnih kriz sta stopili „Matica Slovenska“ in „Matica Hrvatska“ v ožjo zvezo, da bi očuvali dedino naših prepoditeljev in ovarali tisočletno našo zajednico.

Vsled tega dobiva „Mat. Slov.“ po Hrvaškem nove poverjenike in več članov, nego jih je imela dosle.

Število slovenskih članov „Matice Hrvatske“, ki je zadnja leta močno padalo zaradi naše brezbriznosti, pa mora tudi zopet rasti, da naš idealizem ne ostane na papirju.

Članarina „Matice Hrvatske“ je 3 K. a knjig dobimo 9, reci: devet, leposlovnih in poučnih. Med njimi bo letos kot nekaj posebnega: „Kolo hrv. umetnikov“, zbornik v velikem formatu z reprodukcijami 50 del hrvaških slikarjev in kiparjev, prava salonska knjiga. Drug velik zbornik je „Hrv. Kolo“, kjer bo poleg povesti in črtic tudi par razprav o Slovencih v slovenskem jeziku.

Končno pa je zlasti poudariti „Antologijo (Cvetje) slovenskega pesništva“ od Vodnika do najnovejše dobe. Priredi jo prof. dr. Ilešič. Dosle nismo imeli Slovenci take antologije. Že zaradi te antologije mora pristopiti k „Matici Hrv.“ vsak Slovenec, ki mu je mar naše književnosti.

Sploh bo odsle „Matica Hrv.“ izdajala tudi eno slovensko knjigo.

Vsak novi slovenski član „Matice Hrv.“ dobi hrvaško-slovenski slovarček navrh.

Opozarjamo gg. poverjenike, da je članarina za Slovence znižana na 3 K.

Okrajne učit. knjižnice bi morale vse pristopiti.

Učiteljem — turistom priporočamo knjižico „Savinske planine“, ki jo je sestavil naš tovariš Fr. Kocbek, nadučitelj v Gorujem gradu. Tako izborna sestavljenega vodnika nismo še imeli Slovenci. Vsakemu, ki misli poleteti v krasne Savinske planine, je ta knjižica neobhodno potrebna. Tudi za domovinoslovje je velike važnosti. Knjižica se dobi pri pisatelju s poštnino vred za 1 K 20 h. V knjižici so popisane ne samo Savinske planine v ožjem smislu, temveč tudi Mrzlica pri Celju, „Uršula“ pri Slovenjem gradu, Gora Oljka, Peca in Obir. Razentega so v knjižici tudi kratka navodila hribolazcem. Gore so popisane vobče, pa tudi vsaka poseba. Knjižico krasita dve sliki: „Kvehekova koča in Češka koča“. Vrhutega je še pridejan „Pogled od Ljubljane na Savinske planine“ in pa dobro izveden zemljevid Savinskih planin, ki ga je risal tovariš J. Armič. Tovariši, kupujte dela svojih kolegov!

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani so darovali: Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zbralo med člani ob priliki gostoljubnosti tovariša Sekirnika, dne 5. t. m. 24 K; g. August Jenko, pekovski mojster in h. posestnik na Marije Terezije cesti št. 7 v Ljubljani, 20 K; sl. županstvo mestne občine v Metliki na račun pokroviteljine 50 K. Živili učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Osebnosti vesti na Kranjskem. Absolvirani učiteljski kandidat Anton Lamut iz Sela pride v Radeče, absolvirana učiteljska kandidatinja Josipina Jerman iz Krškega je nameščena v Velikem Traju; učiteljica Josipina Muc od Bele cerkve pride v Ornečo vas; učiteljica Ema Tirlik v St. Jerneju je resignirala na svoje mesto; učiteljica Ana Zevnik iz Škocijana in Marija Garbajs iz Tržišča sta imenovani definitivnema učiteljicama v Gorjah, oziroma Toplicah pri Zagorju; za provizoričnega učitelja v St. Jerneju je imenovan absolvirani učit. kandidat Egon Gregorič iz Kostanjevice; za provizorično učiteljico v Škocijanu je imenovana učiteljica Matilda Blaganje-Gorišek iz Trebelnega, v Tržišču absolvirana učit. kandidatinja Gabrijela Čerov iz Ljubljane in v St. Rupertu absolvirana učit. kandidatinja Severa Reil. Provizorična učiteljica Iva Orel iz Mokronoga pride v Trebelno. Učitelj Ivan Magerl iz Svibenj je nameščen na meščanski šoli na Krškem, v Svibnje pa pride kot suplent Josip Pečnik iz Telč.